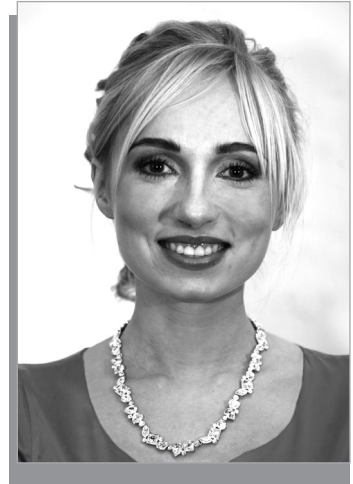

УДК 346.546

Т. І. ШВИДКА

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Харків, Україна
e-mail: Raketa7770@gmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0188-4517>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТА КОДИФІКАЦІЇ КОНКУРЕНЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЙОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ¹

Стаття присвячена проблемі забезпечення економічної конкуренції в процесі створення ефективного ринкового середовища, розробки й впровадження правил справедливої поведінки господарюючих суб'єктів на ринку, захисту від заборонених видів монополістичної діяльності та антиконкурентних дій. Велика кількість законів та нормативно-правових актів у цій сфері не створює необхідний режим функціонування нормального ринкового середовища. Виникає нагальна необхідність систематизації актів конкурентного законодавства та перегляду самого механізму його впливу та ефективності практичного застосування, зокрема припинення численних правопорушень у цій сфері.

Ключові слова: правове забезпечення економічної конкуренції, антимонопольно-конкурентна політика держави, конкурентійне законодавство, захист економічної конкуренції, захист від недобросовісної конкуренції.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день попри достатню кількість нормативно-правових актів, що стосуються питань захисту конкуренції, існує нагальна потреба вдосконалення конкурентного законодавства. Лише серйозна кодифікація процесуальних норм у даній сфері забезпечить демократичний

¹ Роботу виконано у межах цільової комплексної програми «Правове забезпечення реалізації політики держави на пріоритетних напрямках економічного розвитку та у сфері екологічної безпеки» (№ державної реєстрації 0111U000962).

та ефективний механізм захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми становлення та розвитку конкурентного права в Україні досліджували такі вітчизняні науковці та практики, як: Г. Андрощук, О. Бакалінська, О. Безух, З. Борисенко, С. Валітов, О. Вознюк, О. Костусев, Р. Кузьмін, В. Лагутін, А. Медведєв, К. Тотьєв, Т. Удалов, О. Чернелевська та ін.

Формулювання цілей. Мета статті – проаналізувати конкурентне законодавство на сучасному етапі та розглянути етапи розвитку законодавства у цій сфері, запровадження конкурентних відносин, створення органів регулювання та нагляду, розглянути механізми практичного застосування конкурентного законодавства та ефективності його впливу на ринкові відносини, особливо в умовах глобалізації світової економіки.

Виклад основного матеріалу. Необхідно відзначити, що в умовах ринкової трансформації економіки України питання захисту конкуренції, недопущення зловживання ринковою владою монополістичних структур, запобігання антиконкурентним узгодженим діям є особливо актуальним. Не менш актуальним є питання законодавчого забезпечення цих питань.

У порівнянні із цивільним чи кримінальним законодавством, історія яких налічує тисячоліття, законодавство про захист економічної конкуренції дуже молоде. Тим не менш, у сучасному світі законодавче встановлення правил конкуренції належить до найважливіших важелів впливу на економіку. Відповідні закони існують у більш ніж ста країнах, у тому числі практично в усіх економічно розвинених.

В Україні формування конкурентного законодавства умовно можна поділити на два етапи. Перший етап починається з прийняттям 18 лютого 1992 р. Закону України «Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності». Почалася активна робота зі створення антимонопольних органів, яка бере свій початок існування з прийняттям у 1993 р. Закону України «Про Антимонопольний комітет України», який визначив статус спеціального державного органу, створеного для здійснення державного контролю за дотриманням антимонопольного законодавства; захисту законних прав і інтересів підприємців і споживачів шляхом вживання заходів щодо попередження і припинення порушень антимонопольного законодавства, накладення стягнень за ці порушення в межах своїх повноважень; вирішив питання матеріально-технічного та соціально-економічного забезпечення діяльності Комітету [1].

Особливістю роботи Комітету на етапі становлення, що охоплює 1994–1996 рр., було те, що поряд із звичайною для органів захисту конкуренції правозастосовною діяльністю він активно працював над проведенням масш-

табної демонополізації економіки, а також забезпечував створення принципово нової для України нормативної та методичної бази розвитку та захисту конкуренції. Зокрема, саме Комітетом було ініційовано і в основному розроблено Державну програму демонополізації економіки та розвитку конкуренції на 1993–1995 роки, схвалену Верховною Радою України 21 грудня 1993 р. [2]. Ним же було розроблено практично нову редакцію Закону України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності», Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», прийнятий 7 червня 1996 р. [3], низку нормативно-правових документів, що забезпечили контроль за дотриманням антимонопольних вимог у процесі приватизації, при прийнятті рішень органами влади та управління, заклали підвалини організаційно-правових механізмів запобігання монополізації товарних ринків у процесі економічної концентрації.

У 2000 р. був прийнятий Закон України «Про природні монополії», який визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в Україні [4]. Метою цього Закону є забезпечення ефективності функціонування ринків, що перебувають у стані природної монополії, на основі збалансування інтересів суспільства, суб'єктів природних монополій та споживачів їх товарів. Законодавство України про природні монополії складається, крім цього Закону, ще з великої кількості нормативно-правових актів.

Істотні зміни в роботі Антимонопольного комітету України сталися у 2001–2002 роках. Вони були обумовлені, насамперед, глибокими об'єктивними змінами в національній економіці, утворенням істотного конкурентного сектора, становленням системи державних регуляторів у сфері природних монополій, а також прагненням до більш глибокої гармонізації українського законодавства у сфері захисту економічної конкуренції з європейським. Законодавчою основою оновлення засад діяльності Антимонопольного комітету України став Закон України «Про захист економічної конкуренції», який був прийнятий у січні 2001 р. і набув чинності з березня 2002 р. [5]. Це і можна вважати наступним етапом розвитку конкурентного законодавства.

Законом України «Про захист економічної конкуренції» було визначено правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності і забезпечення умов ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин. Враховуючи, що на той момент Україна задекларувала стратегічну мету вступу до Європейського Союзу, конкурентне законодавство України було побудовано на базі німецького законодавства та максимально наближене до конкурентного законодавства ЄС. Із набуттям чинності Законом України «Про захист економічної конкуренції» втратив силу Закон України «Про

обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності» і ще низка нормативно-правових актів. Закон України «Про захист економічної конкуренції» має комплексний характер. Його норми спрямовані на забезпечення умов створення і розвитку конкуренції на товарних ринках, розвиток добросовісної конкуренції, контроль за процесами монополізації та економічної концентрації в Україні, протидії вчиненню монополістичних порушень та вдосконалення державного захисту економічної конкуренції в Україні. Варто зазначити, що Закон побудовано на якісно нових для України засадах державного регулювання та захисту економічної конкуренції. Основою такого регулювання стало творче поєднання принципів заборони і контролю у сфері економічної конкуренції [6].

Законом регулюються відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання; суб'єктів господарювання з іншими суб'єктами господарювання, із споживачами, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією. Він застосовується до відносин, які впливають чи можуть вплинути на економічну конкуренцію на території України. Можна навіть відмітити, що на момент прийняття Закону він вважався найбільш досконалим нормативно-правовим актом, який зачіпав усі необхідні сфери регулювання конкурентних відносин. Адаже все ж таки, з моменту прийняття Закону пройшло вже більше десяти років, і ми вже можемо спостерігати прогалини і недоліки, що не відповідають правилам ринкових відносин в умовах відкритого ринку.

Ситуація сьогодні така, що поряд із переліченими спеціальними законами, що повністю присвячені конкуренції, існує ціла низка нормативно-правових актів, що зачіпають питання антимонопольного і конкурентного законодавства, у тому числі Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» тощо [7; 8; 9]. Конкретизація Положень названих законів здійснюється насамперед нормами актів, що ухвалюються уповноваженим органом – Антимонопольним комітетом України (АМКУ). Існує велика кількість підзаконних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та Антимонопольного комітету, що регулюють важливі питання конкурентного права, в тому числі Постанова про Порядок надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання [10], Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції [11], Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання (По-

ложення про узгоджені дії) [12], Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання [13], Методика визначення монополюючого (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку [14] та ін., які були прийняті в цей же період на основі Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Прийнятий у 2004 р. Господарський кодекс України має главу 3, присвячену обмеженню монополізму і захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції. Але порівняльний аналіз свідчить про наявність певних колізій між Господарським кодексом України і Законом про захист економічної конкуренції, оскільки перший передбачає відповідальність за одні порушення, а спеціальне законодавство істотно розширює і уточнює склади цих порушень [15].

Необхідно також відмітити Концепцію Конкуренційного процесуального кодексу України, схвалену 18 березня 2002 р. [16], який чітко регулював би процесуальну діяльність Антимонопольного комітету. Але конкуренційного процесуального кодексу так і не було прийнято й до сьогодні.

Поряд із загальнодержавними нормативними актами конкурентного законодавства України, можна виділити ще й міжнародно-правові нормативні акти. Вступ України у СОТ 16 травня 2008 р. зумовив необхідність врахування принципів добросовісного конкурентного змагання, що діють у межах СОТ [17]. Важливо зазначити, що на глобальному рівні спостерігається поступове інституціональне оформлення різних аспектів конкурентної політики. Так, угода СОТ про застосування антидемпінгових процедур дає змогу урядам країн – членів СОТ застосовувати відповідні заходи проти товарів, що ввозяться на територію країни за демпінговими цінами, у випадках, коли це завдає матеріального збитку вітчизняним товаровиробникам у даній галузі.

Особливе місце серед міжнародних угод України займає Угода про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами і їх державами-членами [18]. Відповідно до Угоди Україна і ЄС узгоджують національні законодавства з питань конкуренції; утримуються від надання державної допомоги підприємствам, виробництву товарів або наданню послуг, які спотворюють або загрожують спотворити конкуренцію; обмінюються інформацією стосовно власних схем допомоги; не вживають будь-яких заходів, що можуть спотворити торгівлю між країнами; в рамках Комітету з питань співробітництва проводять консультації з питань конкуренції; надають допомогу в розробці правил конкуренції. Крім того, відповідно до ст. 51 Угоди Україна зобов'язалася привести існуюче конкурентне законодавство у відповідність з законодавством Європейських Співтовариств. Гармонізація

конкурентного законодавства України до вимог і стандартів ЄС є провідним напрямом його розвитку [6]. Адже, на жаль, у розпорядженні КМУ про план заходів щодо виконання у 2013 р. Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС немає жодної згадки про забезпечення удосконалення законодавства про економічну конкуренцію.

Значним кроком до систематизації конкурентного законодавства був прийнятий у 2012 р. збірник, виданий АМКУ, «Законодавство України у сфері захисту економічної конкуренції» [19]. Він включив базові та основні на той час закони та підзаконні нормативно-правові акти конкурентного законодавства. Але з кожним роком кількість змін до законів, постанов і розпоряджень зростає, і необхідність розгляду всіх джерел конкурентного права в єдиному правовому форматі стає все більш актуальною.

Протягом останніх років базове законодавство про захист конкуренції в Україні неодноразово удосконалювалося. До найбільш значущих змін можна віднести: зміни, внесені в Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», що дозволили Комітету припиняти порушення законодавства у вигляді поширення суб'єктами господарювання інформації, що вводить в оману; зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції», що дозволили виявляти антиконкурентні дії шляхом економічного аналізу, розширення повноважень територіальних відділень Комітету завдяки збільшенню розмірів штрафних санкцій, які вони можуть накладати; зміни до Закону України «Про Антимонопольний комітет України», які розширили сферу повноважень Антимонопольного комітету України по захисту конкуренції на сферу державних закупівель, а також поклали на Комітет повноваження органу оскарження процедур державних закупівель; зміни до законів України «Про Антимонопольний комітет України» [1], «Про природні монополії» [4], «Про телекомунікації» [20] в частині розмежування повноважень Антимонопольного комітету та національних регуляторів у сферах природних монополій та зв'язку.

Також були внесені зміни до Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції [9], Положення про концентрацію [12], Положення про узгоджені дії [13], Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції [11], а також інших нормативно-правових та регуляторних актів [19].

У вересні 2012 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Концепцію Загальнодержавної програми розвитку конкуренції в Україні на 2014–2024 роки [21], розроблену Антимонопольним комітетом України на виконання Національного плану дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конку-

рентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12 березня 2012 р. № 187 [22].

Слід зазначити, що попри достатню кількість нормативно-правових актів, що стосуються питань захисту конкуренції, існує нагальна потреба вдосконалення конкурентного законодавства. Лише серйозна кодифікація процесуальних норм у даній сфері забезпечить демократичний та ефективний механізм захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання.

Відомо, що останнім часом повноваження Антимонопольного комітету в сфері захисту економічної конкуренції значно розширилися. Через це виникає нагальна потреба у регламентації порядку притягнення до відповідальності, систематизації порядку застосування санкцій за порушення конкурентного законодавства. І як наслідок – виникає необхідність прийняття Конкурентного кодексу України та Конкурентного процесуального кодексу України, з урахуванням відповідних процесуальних правил ЄС, що має інтегрувати та систематизувати норми, які регулюють процесуальну діяльність.

Висновки. Слід визначити, що в умовах глобалізації та відкритості національних ринків, створення митних союзів та інших форм міждержавної економічної взаємодії та інтеграції, стан сучасного національного конкурентного права вимагає ґрунтовної ревізії та перегляду механізму дії та ефективності функціонування конкурентного законодавства, а також його практичного застосування. Ми можемо казати про необхідність формування нового, більш досконалого та адаптованого до світової економіки конкурентного законодавства, з ефективним функціонуванням органів АМКУ та розкриття правопорушень у сфері захисту економічної конкуренції. З цією метою пропонується зробити крок в напрямку систематизації та кодифікації конкурентного законодавства, шляхом прийняття Конкурентного кодексу України та Конкурентного процесуального кодексу України, які б значно ширше розкрили зміст питань матеріального процесуального конкурентного права.

На нашу думку, Конкурентний кодекс України має більш детально розкривати склад правопорушень у сфері захисту економічної конкуренції та захисту від недобросовісної конкуренції, налічувати обтяжуючі та пом'якшувальні умови застосування відповідальності, детальний механізм впровадження системи «liensu», містити вичерпний перелік правопорушень і визначати види відповідальності, співрозмірні зі шкодою, завданою суб'єктам господарювання, або економіці країни ринку.

Наряду з нормами матеріального права, необхідним є прийняття Конкурентного процесуального кодексу України, який би розширив визначення повноважень АМКУ, вдосконалив процедури розслідування порушень, доказування, прийняття відповідних рішень, забезпечення дотримання необхідних процесуальних гарантій учасників процесу, процесуальні строки, питан-

ня взаємодії органів АМКУ із органами виконавчої влади та місцевого самоврядування тощо. Врегулювання процесуальної діяльності органів Комітету шляхом прийняття законодавчого акта, де було б кодифіковано всі відповідні процесуальні норми, дасть змогу забезпечити її відповідність вимогам статей 6 і 19 Конституції України [23], згідно з якими органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 № 3659-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.
2. Державна програма демонополізації економіки і розвитку конкуренції: схвалена Постановою Верхов. Ради України від 21.12.1993 № 3757-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 9. Ст. 42.
3. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164.
4. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000 № 1682-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 30. Ст. 238.
5. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64.
6. Бакалінська О. О. Проблеми і перспективи розвитку конкурентного законодавства України. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 17–21.
7. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22.12.1998 № 332-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 11. Ст. 78.
8. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 № 330-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 9/10. Ст. 65.
9. Про захист національного виробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 № 331-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 12/13. Ст. 80.
10. Порядок надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання: затв. постановою Каб. Міністрів України від 28.02.2002 № 219. *Офіційний вісник України*. 2002. № 9. Ст. 405.
11. Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції: затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 25.12.2001 № 182-р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 323.
12. Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання (Положення про узгоджені дії): затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 12.02.2002 № 26-р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 11. Ст. 542.
13. Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання

- (Положення про концентрацію): затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 19.02.2002 № 33-р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 13. Ст. 679.
14. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку: затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 05.03.2002 № 49-р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 14. Ст. 778.
15. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
16. Про схвалення Концепції Конкуренційного процесуального кодексу України: розпорядж. Каб. Міністрів України від 18.03.2002 № 145-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/145-2002-p>.
17. Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі: Закон України від 10.04.2008 № 250-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 23. Ст. 213.
18. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994. *Офіційний вісник України*. 2006. № 24. Ст. 1794.
19. Законодавство України у сфері захисту економічної конкуренції: Юридичний збірник. 4-те видання, доповнене та розширене. Київ: ПП «Фірма «Гранмна», 2012.
20. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 12. Ст. 155.
21. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014–2024 роки: затв. розпорядж. Каб. Міністрів України від 19.09.2012 № 690-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/690-2012-p>.
22. Про Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: затв. Указом Президента України від 12.03.2012 № 187. *Офіційний вісник України*. 2012. № 22. Ст. 825.
23. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy Pro Antymonopolnyi komitet Ukrainy. vid 26.11.1993 r. 3659–XII. (1993). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 50. art. 472.
2. Derzhavna prohrama demonopolizatsii ekonomiky i rozvytku konkurentsii. skhvalena Postanovoiu Verkhov. Rady Ukrainy vid 21.12.1993 r. 3757–XII. (1994). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 9. art. 42.
3. Zakon Ukrainy Pro zakhyst vid nedobrosovisnoi konkurentsii. vid 7.06.1996 r. 236/96–VR. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 36. art. 164.
4. Zakon Ukrainy Pro pryrodni monopolii. vid 20.04.2000 r. 1682–III. (2000). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30. art. 238.
5. Zakon Ukrainy. Pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii vid 11.01.2001 r. 2210–III. (2001). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 12. art. 64.

6. Bakalinska, O. O. (2013). Problemy i perspektyvy rozvytku konkurentnoho zakonodavstva Ukrainy. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 3, 17-21 [in Ukraine].
7. Zakon Ukrainy. Pro zastosuvannya spetsialnykh zakhodiv shchodo importu v Ukrainu. vid 22.12.1998 r. 332–XIV. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 11. art. 78.
8. Zakon Ukrainy. Pro zakhyst natsionalnogo tovarovyrobnyka vid dempinhovoho importu. vid 22.12.1998 r. 330–XIV. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 9/10. art. 65.
9. Zakon Ukrainy. Pro zakhyst natsionalnogo vyrobnyka vid subsydovanoho importu. vid 22.12.1998 r. 331–XIV. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 12/13. art. 80.
10. Poriadok nadання Kabinetom Ministriv Ukrainy dozvolu na uzghodzhenni dii, kontsentratsiiu subiektiv hospodariuvannya zatv. postanovoioi Kab. Ministriv Ukrainy vid 28.02.2002 r. 219. (2002). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 9. art. 405.
11. Polozhennia pro poriadok provedennia perevirok doderzhannia zakonodavstva pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii. zatv. rozporiadzh. Antymonopolnogo komitetu Ukrainy vid 25.12.2001 r. 182–r. (2002). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 7. art. 323.
12. Polozhennia pro poriadok podannia zaiav do orhaniv Antymonopolnogo komitetu Ukrainy pro nadannia dozvolu na uzghodzhenni dii subiektiv hospodariuvannya (Polozhennia pro uzghodzhenni dii). zatv. rozporiadzh. Antymonopol. kom. Ukrainy vid 12.02.2002 r. 26–r. (2006). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 11. art. 542.
13. Polozhennia pro poriadok podannia zaiav do Antymonopolnogo komitetu Ukrainy pro poperednie otrymannia dozvolu na kontsentratsiiu subiektiv hospodariuvannya (Polozhennia pro kontsentratsiiu). zatv. rozporiadzh. Antymonopol. kom. Ukrainy vid 19.02.2002 r. 33–r. (2002). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 13. art. 679.
14. Metodyka vyznachennia monopolnogo (dominuiuchoho) stanovyshcha subiektiv hospodariuvannya na rynku. zatv. rozporiadzh. Antymonopol. kom. Ukrainy vid 5.03.2002 r. 49–r. (2002). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 1. art. 778.
15. Hospodarskyi Kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 r. 436-IV. (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 18, 19-20, 21-22. art. 144.
16. Pro skhvalennia Kontseptsii Konkurentsiiinoho protsesualnogo kodeksu Ukrainy rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.03.2002 r. 145-r. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/145-2002-r>.
17. Pro ratyfikatsiiu Protokolu pro vstup Ukrainy do Svitovoi orhanizatsii torhivli. Zakon Ukrainy vid 10.04.2008 r. 250–VI. (2008). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 23, art. 213.
18. Uhoda pro partnerstvo i spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu i Yevropeiskymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy vid 14.06.1994 r. (2006). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 24. art. 1794.
19. Zakonodavstvo Ukrainy u sferi zakhystu ekonomichnoi konkurentsii. *Yurydychnyi zbirnyk*. K.: PP «Firma «Hranmna» [in Ukraine].
20. Zakon Ukrainy Pro telekomunikatsii vid 18.11.2003 r. 1280–IV. (2004). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 12, art. 155.

21. Pro skhvalennia Kontseptsii Zahalnoderzhavnoi prohramy rozvytku konkurentsii na 2014-2024 roky: zatverdzh. Rozporiadzhenniam KМУ vid 19.09.2012 r. 690-r. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/690-2012-r>
22. Pro Natsionalnyi plan dii na 2013 rik shchodo vprovadzhennia Prohramy ekonomichnykh reform na 2010 – 2014 roky. Zamozhne suspilstvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna derzhava, zatv. Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 12.03.2012 r. 187.
23. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 r. 254k/96-VR. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30. art. 141.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2017 р.

Т. И. ШВЫДКАЯ

кандидат юридических наук, ассистент кафедры хозяйственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков, Украина

ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ СИСТЕМАТИЗАЦИИ И КОДИФИКАЦИИ КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА И ЕГО ПРАКТИЧЕСКОГО ПРИМЕНЕНИЯ

Статья посвящена проблеме обеспечения экономической конкуренции в процессе создания эффективной рыночной среды, разработки и внедрения правил справедливого поведения хозяйствующих субъектов на рынке, защиты от запрещенных видов монополистической деятельности и антиконкурентных действий. Большое количество законов и нормативно-правовых актов в этой сфере не создает необходимый режим функционирования нормальной рыночной среды. Возникает необходимость систематизации актов конкурентного законодательства и пересмотра самого механизма его влияния и эффективности практического приложения, в частности, прекращение многочисленных правонарушений в этой сфере.

Ключевые слова: правовое обеспечение экономической конкуренции, антимонопольно-конкурентная политика государства, конкурентное законодательство, защита экономической конкуренции, защита от недобросовестной конкуренции.

Т. І. ШВYDKA

PhD (Legal Sciences), assistant lecturer of the Economic Law Department of Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine

PROBLEMS OF SYSTEMICIZATION AND CODIFICATION OF COMPETITIVE LEGISLATION AND ITS PRACTICAL APPLICATION

Problem setting. There is an urgent need to improve competition legislation through systematization and codification, despite a sufficient number of regulatory acts.

Recent research and publications analysis. H. Androshchuk, O. Bakalinska, O. Bezukh, Z. Borysenko, S. Valitov, O. Vozniuk, O. Kostusiev, R. Kuzmin, V. Lahutin, A. Medvediev, K. Totiev, T. Udalov, O. Chernelevska studied in the problems of the formation and development of competition law in Ukraine.

Paper objective. The purpose of the paper is to analyze the competition legislation at this stage and consider the stages of development of legislation in this area, the introduction of competitive relations, the creation of regulation and supervision bodies, and consider mechanisms for the practical application of competition law and the effectiveness of its impact on market relations, especially in the context of globalization of the world economy.

Paper main body. The formation of competitive legislation in Ukraine can be divided into two stages. The first stage begins with the adoption of the Law of Ukraine “On restriction of monopoly and prevention of unfair competition in entrepreneurial activity”. The next stage in the development of competition legislation is the Law of Ukraine “On the Protection of Economic Competition”. It defined the legal principles for supporting and protection of economic competition, limiting monopoly in economic activity, and ensuring conditions for the effective functioning of the Ukrainian economy. Today the competition law has a large number of legal acts.

Conclusions of the research. The state of modern national competition law requires a thorough revision of the mechanism of action and effectiveness of the functioning of competitive legislation in the conditions of globalization and openness of national markets, the creation customs unions and other forms of intergovernmental economic cooperation. It is necessary to form a new, more perfect and adapted to the world economy competitive legislation with the effective functioning of bodies in the area of economic competition protection. It is suggested to take a step to the systematization and codification of competition legislation by adopting the Competition Code of Ukraine and the Competition Procedural Code of Ukraine. It would have significantly expanded the content of substantive procedural competition law.

Short Abstract for an article

Abstract. The article is devoted to the problem of achieving economic competition in the process of establish an effective market environment, the development and implementation of rules of fair behavior of economic entities, protection against prohibited types of monopolistic activity and anti-competitive actions. Many laws and normative legal acts in this area do not create the necessary regime of normal market environment functioning. An urgent need to systematize acts of competition legislation and to review the mechanism of influence and effectiveness of practical application arises, in particular, the termination of numerous offenses in this area.

Key words: legal enforcement of economic competition, antimonopoly and competition state’s policy, competition legislation, protection of economic competition, protection against unfair competition.